

درس سوم

عناصر داستان (۲):

مسئله‌ی داستان

دانش‌آموزان با خواندن هر داستان بخش مسئله و جایگاه آن را در داستان تشخیص دهند.
دانش‌آموزان مسئله‌ی داستان را بازگو کنند.
دانش‌آموزان مسئله‌ی داستان را بنویسند (رونویسی).

باهم بیاموزیم (فعالیت‌های کلاسی)

معلم از کتاب‌های داستان یا داستان‌های تصویری برای اجرای فرایند یاددهی - یادگیری استفاده می‌نماید. در تعامل با دانش‌آموزان داستان آشنا و مورد علاقه‌شان را انتخاب و بر نام داستان تأکید می‌کند. سپس خودش یا یکی از دانش‌آموزان آن را برای دیگران تعریف می‌نماید. معلم شکل نمادین و کارت نوشتاری مسئله‌ی داستان را که از قبل آماده کرده است، به دانش‌آموزان نشان می‌دهد و پرسش‌هایی مرتبط با مسئله‌ی داستان می‌پرسد و به این ترتیب با جلب توجه دانش‌آموزان به مسئله‌ی داستان، آن‌ها را برای دادن پاسخ مناسب هدایت می‌کند. درباره‌ی داستان مهمان ناخوانده پرسش مناسب به این شکل است:

چه مسئله‌ای (مشکلی) در داستان اتفاق افتاد؟ حیوانات مزرعه زیر باران خیس شده بودند و جایی نداشتند.

لازم است جایگاه مسئله در داستان برای دانش‌آموزان با تأکید بیانی و رنگ‌های مختلف هنگام نوشتن برجسته شود. به این ترتیب دانش‌آموزان متوجه می‌شوند که در اکثر داستان‌ها شخصیت(های) اصلی داستان با مسئله‌ای مواجه می‌شوند.

۱. ببینید، بشنوید و بگویید.

پاکیزگی

همکار و والدین گرامی! برای انجام این تمرین به روش زیر عمل کنید:

۱. مانند درس دوم، نگاه کردن به تصویرها، توجه به نام داستان، تعریف داستان و توجه به این موضوع که در ابتدای هر داستان می‌توانیم عبارتهایی مانند «یکی بود، یکی نبود و...» را بگوییم، انجام دهید.
۲. پس از مرور آموزش‌های قبلی و اطمینان از درک و بیان عناصر آغازین داستان، این بار توجه دانش‌آموزان را به مسئله، اتفاق یا مشکلی که در داستان برای شخصیت یا شخصیت‌های اصلی داستان اتفاق افتاده است، جلب می‌کنیم.
۳. با نشان دادن شکل نمادین مربوط به عناصر داستان، همراه با پرسش و پاسخ که چه اتفاقی، چه مشکلی یا چه مسئله‌ای در روند داستان اتفاق افتاده است، به درک و دریافت دانش‌آموزان از وجود و به‌کارگیری قسمت مربوط به مسئله‌ی داستان کمک کنید، بدین ترتیب عنصر یا قسمت دیگر یک داستان که همان «مسئله‌ی داستان» است، به دانش‌آموزان معرفی می‌شود.
۴. دانش‌آموزان را راهنمایی کنید دوباره داستان را تعریف کنند و با توجه به عناصر آغازین و مسئله‌ی داستان پرسش و پاسخ انجام دهند.
۵. هم معنایی مسئله، مشکل و اتفاق را برای دانش‌آموزان بیان کنید و از درک و کاربرد صحیح این کلمه‌ها مطمئن شوید.

همکار گرامی! همراه با دانش‌آموزان داستان را با توجه به تصویرها بخوانید. عناصر آغازی داستان را یادآوری کنید و قسمت «مسئله‌ی» داستان را در متن و کادر مربوط به دانش‌آموزان نشان دهید. از آن‌ها سؤال کنید و از درک و دریافت دانش‌آموزان از قسمت مسئله داستان مطمئن شوید. از دانش‌آموزان بخواهید داستان را (در صورت امکان) با رنگ‌های آموزش داده شده رونویسی کنند. روی کلمه‌های ربط و کلمه‌های مناسب برای شروع جمله‌های هر عنصر (یک‌دفعه، ناگهان، اما و ...) تأکید شود.

۲. با هم بخوانیم.

آتش‌سوزی

آغاز داستان

شخصیت(های) اصلی داستان: زهرا و فاطمه
 زمان داستان: دیروز
 مکان داستان: خیابان، خانه
 کاری که شخصیت(های) اصلی داستان در ابتدا انجام می‌دهد:
 از خیابان عبور می‌کردند تا به خانه بروند.

مسئله‌ی داستان: آن‌ها خانه‌ای را دیدند که آتش گرفته است.

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. زهرا و فاطمه دیروز از خیابان عبور می‌کردند تا به خانه بروند. **ناگهان آن‌ها خانه‌ای را دیدند که آتش گرفته است.** برای همین فاطمه سریع به ۱۲۵ تلفن کرد و آتش‌نشان‌ها آمدند. در آخر آن‌ها آتش را خاموش کردند.

۳. به تصویرها نگاه کنید و متن داستان را بخوانید و عناصر آغازین و مسئله داستان را در جاهای خالی بنویسید.

شستن لباس

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ کس نبود. زهرا در یک روز پاییزی در اتاقش نقاشی می کرد. **ناگهان رنگ روی لباس** زهرا ریخت و لباسش کثیف شد. زهرا لباسش را شست و روی بند پهن کرد. در پایان لباس او تمیز و خشک شد.

..... : شخصیت اصلی داستان :

..... : زمان داستان :

..... : مکان داستان :

..... : کاری که شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام می دهد :

آغاز داستان

..... : مسئله داستان

همکار گرامی! دانش‌آموزان داستان را با توجه به تصویر تعریف کنند، متن داستان را بخوانند و از درک دانش‌آموزان از سؤال‌ها مطمئن شوید و پس از پرسش و پاسخ شفاهی، پاسخ پرسش‌ها با توجه به متن نوشته شوند.

۴. به تصویرها نگاه کنید. متن داستان را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

محسن و درخت سیب

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. محسن صبح زود به باغ رفت. او می‌خواست سیب بچیند پس از درخت بالا رفت. **اما از بالای درخت افتاد و پایش درد گرفت.** پدرش با عجله او را به بیمارستان برد و دکتر پایش را درمان کرد. از آن به بعد محسن تصمیم گرفت دیگر هیچ‌وقت از درخت بالا نرود.

شخصیت (های) اصلی داستان چه کسی است؟

زمان داستان چه وقت است؟

آغاز داستان مکان داستان کجا است؟

چه کاری شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام داد؟

مسئله‌ی داستان چه مسئله‌ای در داستان اتفاق افتاد؟

همکار گرامی! انجام پرسش و پاسخ در ارتباط دوفرهی دانش‌آموزان به صورت شفاهی و بعد از تعریف یا خواندن متن داستان توصیه می‌شود. بعد از پاسخ به پرسش‌ها و نوشتن آن‌ها، بازگویی داستان از دانش‌آموزان خواسته شود.

۵. به تصویرها خوب دقت کنید. متن داستان را بخوانید. به پرسش‌ها با توجه به تصویر و متن پاسخ دهید.

پر خوری

یکی بود، یکی نبود، غیر از خدا هیچ‌کس نبود. سنجاب کوچولو یک شب در مهمانی مقدار زیادی گردو و بادام خورد. برای همین سنجاب کوچولو دلش درد گرفت. بلافاصله مادرش او را به بیمارستان برد. دکتر به سنجاب کوچولو دارو داد. در آخر داستان سنجاب کوچولو حالش خوب شد و تصمیم گرفت دیگر پر خوری نکند.

شخصیت (های) اصلی داستان چه کسی است؟

زمان داستان چه وقت است؟

مکان داستان کجا است؟

چه کاری شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام داد؟

آغاز داستان

مسئله‌ی داستان چه مسئله‌ای در داستان اتفاق افتاد؟

۶. متن داستان را بخوانید و عناصر داستان را تشخیص دهید و هر کدام را به قسمت مناسب وصل کنید.

احمد در مدرسه‌ی جدید

احمد امسال به مدرسه‌ی جدیدی می‌رود. اما مشکل این است که او هیچ دوستی آنجا ندارد. برای همین احمد فکر کرد وقتی به مدرسه می‌رسد به بچه‌ها لبخند بزند و سلام کند. در آخر با این کار، او توانست با بچه‌ها دوست بشود و با آنها بازی کند.

امسال به مدرسه‌ی جدیدی می‌رود.

مدرسه‌ی جدید

احمد

او هیچ دوستی در آنجا ندارد.

امسال

شخصیت(های) اصلی داستان

زمان داستان

مکان داستان

کاری که شخصیت اصلی داستان در ابتدا انجام می‌دهد.

مسئله‌ی داستان

والدین گرامی! داستان‌هایی را که روزهای قبل برای فرزندتان خواندید، دوباره برایش بگویید. این دفعه از او بپرسید که چه اتفاقی در داستان افتاده است، یا چه مسئله‌ای برای شخصیت(های) اصلی داستان پیش آمده است. به او فرصت دهید و او را همراهی کنید تا پاسخ مناسب و درست بدهد.

۷. متن داستان را بخوانید و با توجه به عناصر آغازین و مسئله‌ی داستان جاهای خالی را پر کنید.

گم شدن در پارک

سارا و تینا پنج‌شنبه با مادرشان برای گردش به پارک رفتند و در پارک تاب‌بازی کردند. ناگهان یک سگ به آن‌ها نزدیک شد. آن‌ها فرار کردند اما گم شدند. بعد مادر سارا و تینا دنبالشان گشت و آن‌ها را پیدا کرد. در پایان همه به خانه رفتند.

.....

شخصیت(های) اصلی داستان:

.....

زمان داستان:

.....

مکان داستان:

.....

کاری که شخصیت(های) اصلی داستان در ابتدا انجام می‌دهند:

آغاز داستان

..... مسئله‌ی داستان

۸. متن داستان را بخوانید و با توجه به عناصر آغازین و مسئله‌ی داستان جاهای خالی را پر کنید.

نیکی کردن

صادق و پدرش دیروز به بازار رفتند تا کفش نو بخرند. اما وقتی صادق کفش را پوشید، یک پسر فقیر با کفش پاره دید. برای همین از پدرش اجازه گرفت و کفش را به پسر فقیر داد. در پایان، صادق و پدرش با خوشحالی به خانه برگشتند.

شخصیت(های) اصلی داستان:

.....

زمان داستان:

.....

مکان داستان:

.....

کاری که شخصیت(های) اصلی داستان در ابتدا انجام می دهند:

.....

آغاز داستان

مسئله‌ی داستان

.....

موفق باشید